

Dr hab. Anna Bokszczanin, prof. UO
Kierownik Katedry Społecznej Psychologii Klinicznej
Uniwersytet Opolski
Instytut Psychologii
Pl. Staszica 1, 45-052 Opole
e-mail: abok@uni.opole.pl, tel. 77 4527370

Opole, dn. 1.02.2023

**Recenzja osiągnięcia i dorobku naukowego dr Katarzyny Cantarero
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie
psychologia**

Recenzja dorobku naukowego pani dr Katarzyny Cantarero została opracowana na prośbę Rady Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego. Wyrażając swoją opinię kieruję się kryteriami ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce art. 219 ust.1. Cytowana ustawa głosi, że „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 1) Posiada stopień doktora; 2) Posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a. 1 monografię naukową [...] lub b. 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych [...]”. W dokumentacji, którą otrzymałam znajduje się zestaw dokumentów przygotowanych przez panią dr Katarzynę Cantarero, w tym kopia dyplomu doktora, Autoreferat, Wykaz osiągnięć naukowych, osiem artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych, potwierdzenia współautorów oraz zaświadczenia o odbyciu stażów badawczych i wizyt studyjnych.

1. Przebieg kariery naukowej i zawodowej

Pani dr Katarzyna Cantarero magisterium z psychologii uzyskała w roku 2006 na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie napisała pracę p.t. „Potrzeby a postawy wobec reklam”. Z kolei dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii uzyskała w 2015 roku w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie na podstawie pracy doktorskiej p.t. „Międzykulturowe różnice w dopuszczalności

kłamstwa w świetle teorii podstaw moralnych”. Funkcję promotora doktoratu pełnił Dr hab. Piotr Szarota, prof. IP PAN.

Na podstawie przedłożonej kopii dyplomu mogę więc stwierdzić, że kryterium pierwsze wymienione w Ustawie, tj. posiadanie stopnia doktora zostało przez Habilitantkę spełnione. Z danych zawartych w Autoreferacie wynika, że w latach 2013 – 2016 pani dr Katarzyna Cantarero pracowała na stanowisku asystenta w Instytucie Psychologii PAN. Następnie, odbywała staż podoktorski w Wydziale Zamiejscowym SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w Sopocie, a od 2018 roku jest zatrudniona na Wydziale Psychologii we Wrocławiu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego.

2. Ilościowa ocena dorobku naukowego

W wykazie publikacji Habilitantka wyszczególniła 41 pozycji w czasopismach naukowych w tym trzy przed uzyskaniem stopnia doktora. Wszystkie publikacje były efektem prac zespołowych, wieloautorskich i anglojęzycznych, które ukazały się w czasopismach takich jak: *Frontiers in Psychology*, *Psychological Science*, *Social Psychological Bulletin* czy *Apetite*. Jak podaje Habilitantka Liczba cytowań publik przygotowana na podstawie Google Scholar. Wynosi (bez autocytowań) 1783; Indeks Hirscha = 16 (na podstawie Google Scholar); punktacja wg klasyfikacji MEiN od 40 do 200 punktów. Według bazy SCOPUS, dla 41 dokumentów Indeks Hirscha = 12, a liczba cytowań wynosi 1021.

Z perspektywy biblio metrycznej dorobek naukowy pani dr Cantarero należy ocenić wysoko ze względu na dużą liczbę cytowań oraz relatywnie wysoki Index Hirscha, który odzwierciedla liczbową wartość dorobku naukowego.

3. Ocena osiągnięcia naukowego

W recenzji zajmę się najpierw analizą głównych aspektów przedstawionych do oceny prac naukowych, będę je konfrontować z treściami zawartymi w Autoreferacie i sformułuję oceny cząstkowe. W części końcowej dokonam oceny podsumowującej.

Osiągnięcie naukowe pani dr Katarzyny Cantarero składa się z ośmiu artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych:

1. **Cantarero, K., Van Tilburg, W.A.P., & Szarota, P. (2018).** Differentiating everyday lies: A typology of lies based on beneficiary and motivation. *Personality and Individual Differences*, 134, 252-260. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.05.013>
2. **Cantarero, K., & Van Tilburg, W.A.P. (2014).** Too tired to taint the truth. Ego-depletion reduces other-benefiting dishonesty. *European Journal of Social Psychology*, 44, 7, 743-747.

<https://doi.org/10.1002/ejsp.2065>

3. **Cantarero, K., Parzuchowski, M., & Dukala, K.** (2017). White lies in hand: Are other-oriented lies modified by hand gestures? Possibly not. *Frontiers in Psychology*, 8:814. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00814>
4. **Cantarero, K., Byrka, K., Kosiarczyk, A., & Dolinski, D.** (2022). I like the food you made! Overly positive feedback is more likely given to those that want to excel in a task and handle failure badly. *Frontiers in Psychology*, 13:807958. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.807958>
5. Szarota, P., & **Cantarero, K.** (2019). Do we really like helpful liars? Apparently not everywhere. *Current Psychology*, 38, 764-768. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9651-3>.
6. Arcimowicz, B., **Cantarero, K.**, & Soroko, E. (2015). Motivation and consequences of lying. A qualitative analysis of everyday lying [47 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 16(3), Art. 31, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs1503318>
7. **Cantarero, K.**, & Szarota, P. (2017). When is a lie more of a lie? Moral judgment mediates the relationship between perceived benefits of others and lie-labeling. *Polish Psychological Bulletin*, 48, 2, 315-325. <https://doi.org/10.1515/ppb-2017-0036>
8. **Cantarero, K., Byrka, K., & Król, M.** (2021). It's not really lying. Autism spectrum disorder relates to lower recognition of other-oriented lies through a decrease in perceived intentionality of the liar. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 86 (101806). Online first: <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2021.101806>

Wszystkie wymienione powyżej prace wchodzące w skład osiągnięcia zostały opublikowane w języku angielskim w latach 2014-2021, w tym jeden przed uzyskaniem stopnia doktora. Publikacje znajdują się w prestiżowych czasopismach psychologicznych, np. *Research in Autism Spectrum Disorders*, *Polish Psychological Bulletin*, *Frontiers in Psychology*, *European Journal of Social Psychology* oraz *Personality and Individual Differences*, z punktacją MEiN od 40 do 140 punktów. W sześciu artykułach Habilitantka jest pierwszą autorką publikacji, w dwóch drugą autorką. Oświadczenia dotyczące wkładu pracy świadczą o Jej wiodącej roli w zespołach, które te publikacje przygotowały.

Można więc stwierdzić, że ranga czasopism, w których artykuły zaliczone do osiągnięcia zostały opublikowane jest wysoka, a dziedziną naukową reprezentowaną panią dr Cantarero jest psychologia, co jest zgodne z wymogami w/w Ustawy.

Wyróżniony zestaw artykułów, które wchodziły w skład osiągnięcia naukowego, pani dr Katarzyna Cantarero zatytułowała „Dylemat między troską a prawdą. Psychologiczne aspekty wyboru i oceny kłamstw prospołecznych”. We wstępie Autoreferatu Habilitantka wyjaśnia, że obszar jej dociekań naukowych dotyczy dylematów moralnych związanych z kłamaniem. W prezentowanych badaniach zajmuje się identyfikacją czynników, które „sprzyjają wyborom prawdy lub kłamstwa (kiedy kto decyduje się na kłamstwo) oraz jak postrzegane są kłamstwa wypowiedziane dla korzyści drugiego człowieka” (str. 2, Autoreferat).

W prezentowanych pracach Habilitantka odnosi się głównie do dwóch koncepcji teoretycznych (źródło: Autoreferat). Pierwsza z nich wyrosła z gruntu teorii ekonomii behawioralnej (Mazar i Ariely, 2006), zakłada, że naturalnym dążeniem człowieka jest podtrzymywanie pozytywnego obrazu siebie a oszukiwanie jest oceniane jako zachowanie niemoralne i obniża pozytywny obraz samego siebie. Druga teoria wyjaśniająca należy do teorii zachowań komunikacyjnych (Levine, 2014), która zakłada, że ludzie kiedy nie potrafią zrealizować swoich celów odwołując się do prawdy, wybierają kłamstwo.

W wyjaśnianiu odkrytych w swoich pracach zależności Autorka posługuje się modelem, który został sporządzony *post-factum*, na podstawie wyników badań własnych, (str. 4, Autoreferat) „Rys. 1. Model integrujący czynniki indywidualne i sytuacyjne istotne dla rozwiązania dylematu między prawdą a kłamstwem prospołecznym na podstawie badań własnych”. Jak wynika z rysunku, przedstawiony model składa się z dwóch odrębnych części, pierwsza dotyczy predyktorów kłamstwa społecznego a druga czynników, które mają wpływ na ocenę kłamcy i kłamstwa. Jak pisze Habilitantka „wyłonione empirycznie czynniki były związane z procesem podejmowania decyzji o kłamstwie i dotyczą trwałych cech jednostki bądź kontekstu sytuacyjnego” (str. 4, Autoreferat).

Tło teoretyczne, na którym Habilitantka opiera swoje dociekania należy uznać za właściwe, aczkolwiek niedosyt budzi brak odniesień do szerszej perspektywy wywodzącej się z psychologii społecznej (np. teorii dysonansu poznawczego, wsparcia społecznego, czy altruizmu) lub ulokowania modelu empirycznego na gruncie klasycznych podejść psychologicznych odnoszących się do moralności.

Osiągnięcie naukowe zostało podzielone przez Habilitantkę na dwie części, do których zaliczyła po cztery przedstawione publikacje (przy omawianiu kolejnych publikacji będę posługiwała się numeracją artykułów wyszczególnionych w początkowej części, pkt. 3).

3.1. Pierwsza część osiągnięcia naukowego: Preferencje wobec kłamstwa prospołecznego vs prawdy

W pierwszym artykule Autorzy zaprezentowali pomysłowe badanie typu obserwacyjnego, przeprowadzonego w kontekście życia codziennego. Sprawdzano jak często ludzie kłamią i z jakiego powodu. Uczestnicy badania prowadzili dzienniki on-line swoich interakcji społecznych i odnotowywali kłamstwa przez okres jednego tygodnia. Wyniki pokazały m.in., że większość zebranych kłamstw była „egoistyczna ochronna (41%), dalej egoistyczna dla korzyści (19%) i prospołeczna ochronna (15%) (str. 7, Autoreferat).

Zaprezentowane badanie przyniosło kilka znaczących ustaleń w zakresie wiedzy o częstotliwości kłamania, o motywacji kłamców oraz różnicach indywidualnych. Poza zbadaniem częstotliwości kłamstw w życiu codziennym ważnym ustaleniem był fakt, iż empatia wiązała się dodatnio z kłamstwami prospołecznymi a machiawelizm ujemnie. Moim zdaniem wyniki te nie zaskakują, gdyż empatia jest dobrze znanym czynnikiem powiązanym z zachowaniami prospołecznymi, do których można zaliczyć definiowane przez Autorkę kłamstwo na korzyść innych ludzi.

Badanie było starannie opracowane, osoby badani byli przeszkoleni co do definiowania kłamstwa, ale metoda dzienniczkowa obarczona jest wadami metodologicznymi, jak np. poleganie wyłącznie na subiektywnych deklaracjach. Ponadto było wykonane w modelu korelacyjnym, który nie pozwala na wnioskowanie o przyczynowości. Należy jednak docenić, że badanie otworzyło nowe perspektywy do przyszłych badań odnośnie różnic indywidualnych, w tym międzykulturowych.

W drugim artykule (art. nr 2) celem badania było (str. 8, Autoreferat) „sprawdzenie czy wyczerpanie ego wiąże się ze spadkiem preferencji wobec kłamstw prospołecznych”. Proszono studentów (153 osoby) o ocenę słabej jakości obrazka wykonanego przez dziecko. Badani szacowali wiek autora/rki pracy na około 5 lat. Po manipulacji eksperymentalnej (wyczerpanie ego vs. przepisywanie tekstu) osoby badane ponownie oceniały ten sam rysunek z informacją zwrotną, że autor/rka ma lat 10. Wyniki badania pokazały, że różnice w poziomie samokontroli nie wiązały się z nadmiernie pozytywną informacją zwrotną. Z kolei osoby badane w warunku wyczerpania ego, mniej chętnie przekazywały nadmiernie pozytywną informację zwrotną dziecku.

Istotnym wynikiem było uzyskanie wglądu w zależność pomiędzy samokontrolą (jej obniżeniem /wyczerpaniem ego) a kłamaniem na korzyść innych ludzi. Należy jednak zauważyć, że eksperyment można zaliczyć do wstępnych badań z tego zakresu i niezbędne jest potwierdzenie tych efektów w innych warunkach. Wybór do eksperymentu „rysunku dziecka” i informacji zwrotnej dziecku nie wydaje się szczególnie fortunny ze względu na powszechną zasadę moralną ochrony dzieci i ich dobrostanu. Na ogół, prac dziecięcych nie ocenia się krytycznie. Można sądzić, że do pełnego potwierdzenia uzyskanych efektów zabrakło grup porównawczych, czy też większej liczby warunków eksperymentalnych. Atutem jest kompetentnie przeprowadzona dyskusja wyników która pokazuje, że autorzy są świadomi, że uzyskany wynik należy zweryfikować w innych warunkach badawczych.

W kolejnej pracy (art. nr 3) w ramach eksperymentu laboratoryjnego sprawdzano istnienie związku nieuczciwości z ucieleśnionym poznaniem. „Celem tego badania było sprawdzenie czy gesty związane z (nie)uczciwością mogą wpływać na konkretne zachowania społeczne – skłonność do opowiadania kłamstw prospołecznych, mających na celu ochronę innych przed krzywdą (str. 10, Autoreferat). W rezultacie potwierdzono, że wykonanie gestu „ręka położona na sercu” zmniejszało skłonność do używania zorientowanych na innych kłamstw (zwiększało uczciwość). W tym samym artykule, kolejne badanie stanowiło replikację poprzedniego, ale przeprowadzone w innych warunkach. Replikacja nie potwierdziła wcześniejszych rezultatów.

Podsumowując, badanie pokazało, że wskaźniki cielesne (popularne gesty) mogą być związane z tendencją do kłamstw prospołecznych, aczkolwiek badanie ich w warunkach laboratoryjnych wymaga ścisłej kontroli zmiennych zakłócających.

Zaprezentowane badanie pokazuje istotne znaczenie replikacji w badaniach społecznych. Wyjaśnione są możliwe przyczyny zaistniałych rozbieżności. Kłamstwa prospołeczne w formie udzielania pozytywnej informacji zwrotnej są na ogół akceptowane społecznie i być może nie są traktowane jak kłamstwo *sensu stricto*, gdyż służą ochronie innych.

W czwartym zaprezentowanym artykule (art. nr 4) skupiono się na tym, jak ludzie rozwiązują dylemat między szczerą informacją zwrotną a prospołecznym kłamstwem w zależności od kontekstu. W zaprojektowanym eksperymencie uczestnicy ($N=455$) dokonywali wyboru między powiedzeniem prawdy a kłamaniem prospołecznym w odniesieniu do potrawy źle przygotowanej przez nieznaną osobę. Wyniki pokazały, że uczestnicy najchętniej przekazywali zbyt pozytywną informację zwrotną (kłamstwo

prospołeczne), gdy nieznanemu zależało na gotowaniu i był osobą wrażliwą na negatywną informację zwrotną. Postrzegana krzywda w mówieniu prawdy pośredniczyła (mediowała) w związku między chęcią osiągnięcia doskonałości w zadaniu z wysoką zdolnością radzenia sobie z niepowodzeniem a wyborem prospołecznego kłamstwa.

Wyniki tego badania podkreślają rolę „współczucia” i postrzegania krzywdy w wyborze prospołecznego kłamstwa. W mojej opinii jest to ważne ustalenie, które dobrze wpisuje się w całokształt wiedzy na temat motywów altruizmu i prospołeczności.

3.2. Druga część osiągnięcia naukowego: Ocena kłamstw (i kłamców) prospołecznych

W drugiej części Autoreferatu Habilitantka omawia kolejne cztery artykuły, które wchodziły w skład osiągnięcia naukowego. Zaprezentowane w artykule nr 5 badanie stanowiło replikację eksperymentu amerykańskiego (Pontari i Schlenker, 2006). Badanym osobom ($N=80$) przedstawiono dwie wersje historyjki o przyjaciółce, która chciała pomóc i w tym celu skłamała vs. powiedziała prawdę. Rezultaty pokazały, że w ocenie badanych mniejszym szacunkiem darzono osobę pomocną, kiedy skłamała niż wówczas, gdy powiedziała prawdę. Kłamczyni spostrzegana była też jako „gorsza” przyjaciółka, niż ta która mówiła prawdę. Uzyskane wyniki Habilitantka odnosi do wyników badania amerykańskiego, sugerując, że zaobserwowane różnice wynikają z odmienności kulturowych w zakresie „szczerości”, która to cecha jest w Polsce wysoce wartościowana. Wyniki sugerują, że prospołeczni kłamcy w polskich warunkach nie zawsze mogą czerpać korzyści z większej sympatii w wyniku używania kłamstw prospołecznych. Prawdopodobnym jest również, że członkowie kultur indywidualistycznych (np. USA i Polska) mogą faworyzować mówienie brutalnej prawdy od prospołecznego kłamstwa.

W tym, drugim już, replikacyjnym badaniu, pani dr Cantarero pokazuje, że altruistyczni kłamcy nie zawsze są pozytywnie oceniani oraz i że ocena kłamstwa prospołecznego ma podłoże związane z kulturą. To ustalenie może mieć ważne implikacje praktyczne i konsekwencje, jak np. sposób traktowania i spostrzegania obcokrajowców, co zostało tutaj pominięte.

Celem artykułu nr 6, było poznanie i zrozumienie poglądów ludzi na temat kłamstwa. Badanie miało charakter jakościowy ($N=83$), zastosowano wywiady częściowo ustrukturyzowane. Na podstawie analizy wywiadów stworzono typologię motywacji kłamców. Wyniki w dużej mierze pokrywają się z badaniami z artykułu nr 1.

Wyniki tego badania, wzmacniają już wcześniej zauważone rezultaty z badania przeprowadzonego inną metodą. Warto zauważyć, że pozytywnym aspektem tego badania była rekrutacja badanych spoza środowiska studenckiego.

W badaniu kolejnym (art. nr 7) porównywano poglądy wobec kłamstwa ($N = 1482$) studentów z różnych krajów (Meksyk, Hiszpania, Irlandia, Estonia, Holandia, Szwecja i Polska). Główne rezultaty badania pierwszego, korelacyjnego i drugiego, eksperymentalnego, pokazały, że kłamstwa prospołeczne są oceniane jako kłamstwo w mniejszym stopniu, niż kłamstwo dla osiągnięcia własnych korzyści. W tym rozległym międzykulturowym badaniu Habilitantka pokazuje, że odkryte wcześniej w Polsce zależności mają prawdopodobnie charakter uniwersalny. Wadą badania wydaje się jego poprzeczny schemat oraz używanie narzędzi (skale jedno-pytaniowe dotyczących sądów moralnych), które nie zostały zwalidowane w innych krajach.

W ostatnim artykule (nr 8) badano, czy osoby z diagnozą spektrum autyzmu (ASD) mają większe trudności ze zrozumieniem, czym jest kłamstwo (zorientowane na innych i zorientowane na siebie) w porównaniu z grupą kontrolną (31 uczestników z grupy ASD i 37 uczestników z grupy kontrolnej). Odnotowano różnice w procesie rozpoznawania kłamstw prospołecznych między osobami z diagnozą ASD i osobami z grupy kontrolnej. Wyniki potwierdziły oczekiwanie, że osoby z ASD mogą mieć trudności z rozpoznaniem oceną intencjonalności kłamcy. Ponadto stwierdzono, że teoria umysłu (ToM) nie odgrywa roli mediatora między ASD a rozpoznaniem kłamstwa. Mediatorem okazało się być jedynie przypisywanie intencjonalności. Autorzy sądzą, że wyniki tego badania mogą być pomocne w wyjaśnianiu trudności w rozumowaniu moralnym charakterystycznych dla osób z diagnozą ASD.

3.3. Opinia podsumowująca

Przedłożone do recenzji artykuły naukowe autorstwa pani dr Katarzyny Cantarero posiadają wspólną tematykę odnoszącą się do kłamstwa prospołecznego. Pomimo że zostały opublikowane w różnych latach, mają charakter wieloautorski, zróżnicowaną metodologię i odpowiadają na inne szczegółowe pytania badawcze, całość przedstawia się jako cykl jednotematyczny. Wszystkie publikacje mają charakter badań empirycznych i skupiają się wokół predyktorów kłamstw prospołecznych lub wokół oceny kłamstwa oraz osób kłamiących, co jest zgodne z proponowanym modelem empirycznym (Autoreferat, rys. 1). Uzyskane rezultaty są prawidłowo dyskutowane i osadzone na gruncie teorii, głównie teorii zachowań ekonomicznych oraz teorii zachowań komunikacyjnych.

Indywidualny wkład Habilitantki w rozwój eksplorowanej problematyki w mojej opinii jest znaczący i dotyczy ustaleń empirycznych odnoszących się do kłamstwa na rzecz innych ludzi (kłamstw ochronnych i prospołecznych) oraz ich teoretycznych uzasadnień. Do najważniejszych ustaleń należy:

- poszerzenie wiedzy o częstości prospołecznego kłamania w życiu codziennym, o motywacji kłamców i różnicach indywidualnych
- wgląd empiryczny i teoretyczny w zakresie zależności samokontroli jednostki (i jej obniżeniem /wyczerpaniem ego) a kłamstwem prospołecznym
- pokazanie, że wskaźniki cielesne (popularne gesty) mogą być związane z tendencją do kłamstw prospołecznych
- ukazanie roli współczucia i postrzegania krzywdy w wyborze prospołecznego kłamstwa
- odnotowanie odmienności w zakresie rozpoznawania kłamstw prospołecznych u osób z diagnozą ASD.

Zaprezentowane prace badawcze posiadają wiele mocnych stron. W swoich badaniach pani dr Cantarero sprawnie posługuje się zarówno psychologicznymi metodami ilościowymi jak i jakościowymi. Proponuje eksperymenty oraz badania korelacyjne. Rekrutuje do swoich badań oprócz studentów także osoby spoza uczelni. Nie waha się dokonywać replikacji badań wykonanych w innych krajach. Pomimo że większość badań dotyczy polskiej codzienności interesuje się też uniwersalnymi, międzykulturowymi właściwościami kłamstwa prospołecznego. Posiada umiejętność pracy w zespołach naukowych oraz angażuje do swoich projektów autorytety polskiej psychologii społecznej, jak prof. Dariusz Doliński czy prof. Bogdan Wojciszke, którzy niewątpliwie przyczynili się do podniesienia poziomu naukowego projektów Habilitantki.

Do słabszych stron, które sygnalizowałam przy szczegółowym omawianiu kolejnych publikacji, należy zaliczyć brak wyraźnych odniesień rozważanej problematyki do szerszej perspektywy teoretycznej — altruizmu czy zachowań prospołecznych wywodzących się z gruntu psychologii społecznej, oraz klasycznych podejść psychologicznych odnoszących się do moralności. Implikacje praktyczne proponowanych prac są słabo zarysowane podczas gdy istnieje pilna potrzeba prowadzenia prac badawczych, które mają znaczące walory aplikacyjne i pełnią rolę służebną w rozwiązywaniu problemów indywidualnych i społecznych.

Zastrzeżenia metodologiczne odnoszą się do proponowanych w eksperymentach przykładów kłamstw społecznych, które wydają się nie do końca trafione i problematyczne (np. informacja zwrotna na temat rysunku dziecka). Angażowanie i stawianie osób przed dylematami moralnymi w warunkach badawczych powinno dotyczyć spraw bliskich badanym osobom. Wadą metodologiczną, na którą zwróciłam uwagę jest także używanie w badaniach narzędzi pomiarowych o słabych właściwościach psychometrycznych.

Należy jednak zaznaczyć, że zauważone przez mnie słabsze strony cyklu publikacyjnego nie przesłaniają znaczącego wkładu naukowego pani dr Cantarero w dyscyplinę psychologia, który został zaprezentowany w artykułach przedstawionych jako osiągnięcie naukowe i omówiony we wcześniejszych częściach recenzji.

4) Aktywność naukowa realizowana w instytucjach naukowych

Poza miejscami swojej pracy pani dr Katarzyna Cantarero odbyła roczny staż podoktorski finansowany z programu im. Bekkera (NAWA) w University of Essex w Wielkiej Brytanii. W ramach tego stażu we współpracy z dr Wijnandem Van Tilburgiem przeprowadziła kilka badań, których wyniki zostały opublikowane w czasopismach. Odbyła dwie wizyty studyjne w USA i Holandii, oraz staż podoktorski w ramach programu NCN Fuga w Wydziale Zamiejscowym w Sopocie, SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym, gdzie również rozwinęła współpracę naukową.

W świetle udokumentowanych danych (str. 29-30, Autoreferat), warunek sformułowany w art. 219 ust. 1 pkt 3 Ustawy został spełniony.

5) Pozostała aktywność naukowa i dydaktyczna

Habilitantka podaje, że jest członkinią dwóch komitetów redakcyjnych i rad naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach. Jest redaktorką naczelną *Social Psychological Bulletin* oraz członkinią zespołu redakcyjnego *European Journal of Social Psychology*. Współredagowała numer specjalny dla *Social Psychological Bulletin* (2020). W swoim dorobku wymienia recenzje artykułów dla wielu naukowych czasopism międzynarodowych w tym *Autism*, *Basic and Applied Social Psychology*, *Cognition and Emotion*, *Current Psychology*.

Po uzyskaniu stopnia doktora kieruje kilkoma projektami krajowymi w tym z programu OPUS (NCN) Nr projektu: 2020/39/B/HS6/02196 i SONATA (NCN) Nr projektu: 2018/31/D/HS6/03329. Zakończyła realizację projektu z programu FUGA (NCN) Nr projektu 2015/16/S/HS6/00254. Pełni rolę wykonawcy w programie SONATA BIS (NCN) (Nr projektu: 2018/30/E/HS6/00465).

Przedstawione dane świadczą o dużym zaangażowaniu pani dr Cantarero w pracę naukową oraz umiejętność pozyskiwania środków na badania i wyjazdy (grantów).

W dorobku pani dr Katarzyny Cantarero widnieje kilkadziesiąt wystąpień na konferencjach krajowych i zagranicznych oraz wykłady specjalne wygłaszane na zaproszenie.

W ramach pracy dydaktycznej na Uniwersytecie SWPS prowadzi kursy w języku angielskim: "Praca empiryczna" (2018-2019), "Scientific Take on Lying in Everyday Life", angielskim (2018-2019; 2022), „Krytyczna analiza tekstów psychologicznych” (2019);

Pełni rolę opiekuna koła naukowego Synergia (2017 – 2021); współorganizowała szkołę letnią (2018 r.) na Wydziale Psychologii we Wrocławiu, SWPS.

W wykazie osiągnięć brakuje uczestnictwa w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych oraz współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

6. Konkluzja

Przeprowadzona powyżej analiza dokumentacji oraz przedstawionych do oceny publikacji prowadzi do jednoznacznej konkluzji, że prace dr Katarzyny Cantarero wskazane przez nią jako osiągnięcie naukowe oraz pozostałe osiągnięcia w pracy naukowej po otrzymaniu stopnia naukowego doktora, wypełniają kryteria określone w art. 219 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późniejszymi zmianami). Na tej podstawie wnioskuję o dopuszczenie pani dr Katarzyny Cantarero do dalszych kroków postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie psychologii.

Z poważaniem

